

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12\(185\).39](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12(185).39)
УДК 378.147:796.071.2-057.875

Тищенко В.О.
доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор,
професор кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту,
orcid.org/0000-0002-9540-9612
Соколова О.В.
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту
orcid.org/0000-0003-1062-0935
Омельяненко Г.А.
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту
orcid.org/0000-0002-0490-4133
Кіктенко О.О.
магістр спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»
освітньої програми «Фізичне виховання»
orcid.org/0009-0005-5802-4990
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНЕ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ І СПОРТІ»

У статті розглядаються ключові проблеми теоретичної орієнтованості курсу, недостатньої практичної складової та обмеженого використання сучасних технологій. **Мета дослідження** – розробити підходи до вдосконалення викладання дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень у фізичному вихованні і спорті» для підвищення рівня підготовки магістрів освітньо-професійної програми «Фізичне виховання» спеціальності 017 Фізична культура і спорт до самостійної наукової діяльності у галузі фізичного виховання і спорту. **Об'єкт дослідження** – процес викладання дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень у фізичному вихованні і спорті» у закладах вищої освіти. **Предмет дослідження** – методичні підходи, інструменти та технології, що використовуються у викладанні цієї дисципліни для формування науково-дослідницьких компетенцій магістрів освітньо-професійної програми «Фізичне виховання» спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Для досягнення поставленої мети використовувались **методи дослідження** аналіз літератури з питань методології наукових досліджень та інновацій у викладанні; систематизація сучасних підходів до організації наукової діяльності студентів, інноваційних технологій та їх застосування у фізичній культурі та спорті. **Результати дослідження.** У процесі дослідження виявлено, що викладання дисципліни у закладах вищої освіти здебільшого зосереджено на теоретичних аспектах, тоді як практична складова залишається недостатньо розвинутою, що обмежує здатність студентів застосовувати отримані знання на практиці та виконувати самостійні дослідницькі завдання. Запропоновано інтеграцію практико-орієнтованих підходів, впровадження інтерактивних технологій, розширення міждисциплінарного підходу, а також активне використання сучасних цифрових інструментів. Апробація цих методик показала позитивний вплив на розвиток дослідницьких компетентностей магістрів. **Висновки.** Оптимізація викладання дисципліни через посилення практичної складової, інтеграцію сучасних технологій та міждисциплінарних підходів дозволяє суттєво підвищити рівень готовності магістрів фізичної культури і спорту до наукової діяльності. Використання запропонованих методик сприяє формуванню критичного мислення, самостійності у дослідженні та впевненості у використанні сучасних наукових інструментів.

Ключові слова: методологія наукових досліджень, фізична культура і спорт, практико-орієнтоване навчання, міждисциплінарний підхід, цифрові технології, дослідницька компетентність, інтерактивні методи навчання, інноваційні підходи, професійна підготовка

Tyshchenko Valeria, Sokolova Olha, Omelianenko Halyna, Kiktenko Oleksandr Practice-oriented teaching of the discipline "Methodology and organization of scientific research in physical education and sports". The article addresses key problems of the theoretical orientation of the course, insufficient practical components, and limited use of modern technologies. **The research aims** to develop approaches to improving the teaching of the discipline "Methodology and Organization of Scientific Research in Physical Education and Sports" to enhance the level of preparation of master's students in the "Physical Education" educational-professional program (specialty 017 "Physical Culture and Sports") for independent scientific activities in the field of physical education and sports. **The object of the research** is the teaching process of the discipline "Methodology and Organization of Scientific Research in Physical Education and Sports" in higher education institutions. **The subject of the research** is the methodological approaches, tools, and technologies used in teaching this discipline to develop the research competencies of master's students in the "Physical Education" educational-professional program (specialty 017 "Physical Culture and Sports"). To achieve the set goal, **research methods** were used, including the analysis of literature on scientific research

methodology and teaching innovations, as well as the systematization of modern approaches to organizing students' scientific activities, innovative technologies, and their application in physical education and sports. **Research Results.** The study revealed that teaching the discipline in higher education institutions is predominantly focused on theoretical aspects, while the practical component remains underdeveloped. This limits students' ability to apply acquired knowledge in practice and perform independent research tasks. The integration of practice-oriented approaches, the introduction of interactive technologies, the expansion of interdisciplinary approaches, and the active use of modern digital tools were proposed. The testing of these methods demonstrated a positive impact on the development of research competencies in master's students. **Conclusions.** Optimizing the teaching of the discipline through the enhancement of practical components, the integration of modern technologies, and interdisciplinary approaches significantly improves the readiness of master's students in physical culture and sports for scientific activities. The use of the proposed methods promotes the development of critical thinking, independence in research, and confidence in utilizing modern scientific tools.

Key words: scientific research methodology, physical education and sports, practice-oriented learning, interdisciplinary approach, digital technologies, research competence, interactive teaching methods, innovative approaches, professional training.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку освіти дисципліна «Методологія і організація наукових досліджень у фізичному вихованні і спорті» відіграє ключову роль у формуванні науково-дослідницьких компетентностей магістрів освітньо-професійної програми «Фізичне виховання» спеціальності 017 Фізична культура і спорт. Проте, аналіз реального стану викладання показує, що курс здебільшого зосереджений на теоретичних аспектах, таких як ознайомлення зі стадіями дослідження або методами збору даних. Водночас практична складова, яка є критичною для підготовки студентів до самостійної наукової діяльності, залишається недостатньо розвинутою.

Додатково, обмежене використання сучасних цифрових технологій, інтерактивних методів навчання та міждисциплінарного підходу не дозволяє студентам ефективно опанувати сучасні наукові інструменти та методики. Означені недоліки ускладнюють реалізацію завдань, визначених освітніми стандартами, таких як формування критичного мислення, планування та проведення досліджень, підготовка наукових публікацій.

Існує нагальна потреба у вдосконаленні викладання дисципліни через інтеграцію практико-орієнтованого підходу, розширення практичних занять, використання сучасного обладнання та цифрових технологій, що сприятиме підготовці магістрів до вирішення реальних наукових завдань у галузі фізичного виховання і спорту.

Викладання дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень» у сфері фізичної культури і спорту є ключовим елементом підготовки магістрів, оскільки формує їхні дослідницькі компетентності та готовність до наукової діяльності. Однак, аналіз наукових джерел свідчить про низку проблем у цьому процесі. Зазначене вказує на необхідність удосконалення методологічної підготовки студентів. У наших попередніх дослідженнях акцентувалася увага на ідентифікації важливості формування у магістрантів спеціальних знань та методичних навичок науково-дослідної роботи [5, 6]. Проте, відсутність практичної складової у викладанні цієї дисципліни обмежує здатність студентів застосовувати отримані знання на практиці.

У навчально-методичному посібнику Олени Момот наголошується на необхідності комплексного підходу, який включає теоретичні знання, практичні навички та інтеграцію сучасних технологій [3]. Особливий акцент зроблено на формування в студентів здатності самостійно проводити наукові дослідження, аналізувати отримані дані та застосовувати результати у професійній діяльності, що повністю збігається з нашою метою вдосконалити викладання дисципліни через практико-орієнтований підхід. Водночас, у посібнику акцентується увага на академічній доброчесності, важливості структурування наукових робіт та впровадження сучасних методів навчання. Наведені аспекти гармонійно доповнюють наші рекомендації щодо активного використання цифрових технологій, інтерактивних методик і міждисциплінарного підходу.

Крім того, у посібнику «Основи науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту» зазначається, що метою викладання дисципліни є розкриття закономірностей проведення наукових досліджень та формування у студентів цілісної системи знань про науково-дослідну роботу [1].

Однак, недостатня увага до практичних аспектів обмежує розвиток творчого мислення та вмінь самостійного проведення досліджень.

Науковці підкреслюють значення використання сучасних інструментів, таких як тести, статистичні методи й експериментальні дослідження, що безпосередньо пов'язано з формуванням дослідницьких компетенцій студентів. Підхід Л.П. Сергієнко гармонійно узгоджується з нашою ідеєю вдосконалення викладання дисципліни через інтеграцію інноваційних технологій та міждисциплінарного навчання [4].

Також підтверджено нашу тезу про те, що сучасні дослідження часто зосереджені на теоретичних аспектах, що обмежує їхню практичну цінність, і також стосується навчального процесу, коли викладання методології досліджень недостатньо інтегрується з реальними завданнями та викликами сфери фізичної культури і спорту [2]. Важливість вдосконалення організації наукових досліджень через більш прикладний підхід підтверджують наші пропозиції про необхідність залучення студентів до реальних дослідницьких проєктів.

Таким чином, аналіз літератури свідчить про необхідність інтеграції практико-орієнтованих підходів, впровадження інтерактивних технологій та розширення міждисциплінарного підходу у викладанні дисципліни для підвищення рівня підготовки магістрів до самостійної наукової діяльності у галузі фізичного виховання і спорту.

Мета дослідження – розробити підходи до вдосконалення викладання дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень у фізичному вихованні і спорті» для підвищення рівня підготовки магістрів освітньо-професійної програми «Фізичне виховання» спеціальності 017 Фізична культура і спорт до самостійної наукової діяльності у галузі фізичного виховання і спорту.

Для досягнення поставленої мети використовувались **методи дослідження** аналіз літератури з питань методології наукових досліджень та інновацій у викладанні; систематизація сучасних підходів до організації наукової діяльності студентів, інноваційних технологій та їх застосування у фізичній культурі та спорті.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення спеціальної літератури, педагогічне спостереження, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Педагогічне спостереження за навчальним процесом – за викладанням дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень у фізичному вихованні і спорті» часто виявляє, що більшість занять зосереджені на теоретичних аспектах, таких як ознайомлення з етапами наукового дослідження чи методами збору даних. Водночас практична складова, яка передбачає безпосереднє застосування цих методів, є недостатньо розвиненою. Означене проявляється в тому, що студенти рідко беруть участь у реальних дослідницьких проєктах, що обмежує їхні навички роботи з реальними даними, написання наукових статей або проведення експериментів.

Також більшість навчальних планів у закладах вищої освіти містять дисципліну «Методологія і організація наукових досліджень у фізичному вихованні і спорті» із обмеженим обсягом годин для практичних занять, що знижує можливість студентів відпрацювати навички роботи з науковими інструментами, такими як аналітичне програмне забезпечення, системи для управління проєктами чи статистичні пакети. Наприклад, багато програм передбачають лише формальне ознайомлення зі статистичними методами без практичного їх застосування.

Інші курси, такі як «Нетрадиційні засоби фізичної культури і спорту «Теорія управління у фізичній культурі і спорті» або «Теорія управління у фізичній культурі і спорті», часто включають більшу частку практичної роботи, що дозволяє студентам безпосередньо застосовувати знання у відповідних контекстах. Порівняння цих курсів із дисципліною «Методологія і організація наукових досліджень» підкреслює недостатню інтеграцію останньої з практикою.

Аналіз практики викладання дисципліни дозволяє зробити висновок, що недостатня інтеграція із реальними проєктами та обмеження практичної складової є результатом формалізованого підходу до викладання та недостатньо розвиненої матеріально-технічної бази, що вимагає змін у навчальних програмах, спрямованих на розширення практичних занять і залучення студентів до реальних дослідницьких ініціатив.

Освітні стандарти наголошують на інтеграції сучасних технологій та міждисциплінарного підходу, а їх недостатнє застосування в реальній практиці викладання підкреслює існуючі недоліки. Так освітні стандарти для підготовки фахівців у галузі фізичного виховання та спорту передбачають активне впровадження цифрових технологій у навчальний процес, що включає використання аналітичного програмного забезпечення, інструментів для моделювання досліджень, віртуальних платформ для управління проєктами та проведення статистичного аналізу. У реальній практиці викладання дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень у фізичному вихованні і спорті» такі технології інтегруються лише частково, що знижує ефективність підготовки студентів до сучасних викликів у науковій діяльності.

Державні стандарти акцентують увагу на необхідності формування у студентів комплексного бачення проблеми через залучення знань із різних галузей, таких як біомеханіка, спортивна медицина, психологія та управління. Недостатнє використання міждисциплінарного підходу у викладанні дисципліни обмежує здатність студентів аналізувати проблеми спорту та фізичного виховання з різних точок зору, що створює прогалини у підготовці до проведення якісних досліджень, які вимагають міждисциплінарного аналізу.

Освітні стандарти наголошують на необхідності забезпечення практичної спрямованості навчання. Наприклад, студенти повинні мати можливість брати участь у реальних дослідницьких проєктах, освоювати навички планування експериментів, збору й обробки даних. У реальності дисципліна часто зводиться до теоретичного викладання методів досліджень без практичного їх застосування, що суперечить вимогам стандартів.

Стандарти вищої освіти вимагають формування у студентів навичок критичного мислення, самостійного аналізу даних, роботи з великими обсягами інформації та підготовки публікацій. Недостатнє використання сучасних освітніх технологій і відсутність спеціалізованих практичних модулів обмежують здатність студентів розвивати ці компетенції в рамках навчальної програми.

Стандарти наголошують на створенні освітнього середовища, яке сприяє інноваціям і мотивує студентів до дослідницької діяльності. У реальній практиці відсутність інструментів для візуалізації результатів, інтерактивних платформ та лабораторного обладнання знижує залученість студентів до виконання творчих і дослідницьких завдань.

Отже, рекомендації стандартів вищої освіти акцентують увагу на необхідності інтеграції сучасних технологій, міждисциплінарності та практичної спрямованості навчального процесу. Недостатнє застосування цих принципів у викладанні дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень у фізичному вихованні і спорті» підкреслює потребу в перегляді навчальних програм, покращенні технічної бази та впровадженні сучасних методів викладання, які відповідають стандартам і забезпечують якісну підготовку студентів.

Наукові публікації вказують, що сучасна освіта у сфері фізичного виховання та спорту вимагає впровадження інноваційних підходів, таких як інтерактивні методи навчання, цифрові технології та модульні програми, що підкріплюється дослідженнями, які демонструють, що традиційні методи викладання не завжди відповідають потребам сучасних студентів і викликам ринку праці. Однак аналіз реальних навчальних процесів свідчить, що ці підходи не завжди реалізовані через обмежені ресурси або недостатню кваліфікацію викладачів.

Публікації в галузі методології викладання наголошують на важливості формування у студентів дослідницьких компетенцій. Наприклад, необхідність розвитку критичного мислення, вміння аналізувати дані, планувати та проводити дослідження. Проте в реальних умовах це часто залишається на рівні теоретичних занять, без практичного відпрацювання навичок. У статтях зазначається, що студенти повинні брати участь у реальних проєктах, але через обмежену інтеграцію таких можливостей у навчальні програми, вони отримують лише базові знання.

Наукові джерела постійно підкреслюють значення цифрових технологій у навчальному процесі, що включає програмне забезпечення для збору й аналізу даних, віртуальні лабораторії та платформи для дистанційної освіти. Утім, в публікаціях також вказується, що більшість закладів освіти стикаються з проблемами у впровадженні цих інструментів через недостатнє фінансування, технічні ресурси чи брак методичної підтримки.

Дослідники звертають увагу на те, що фізичне виховання та спорт є міждисциплінарною галуззю, яка інтегрує знання з фізіології, психології, біомеханіки, менеджменту та інших наук. Однак у реальному викладанні методології досліджень цей міждисциплінарний аспект часто ігнорується, що зменшує здатність студентів використовувати широкий спектр методів для вирішення реальних дослідницьких завдань.

Наукові публікації відзначають, що ефективне викладання методології досліджень має базуватися на практико-орієнтованому навчанні. Дослідження показують, що кейс-завдання, проєктна робота та проблемно-орієнтовані завдання сприяють кращому засвоєнню матеріалу, але в реальних умовах це часто не реалізується через надмірну теоретизацію навчального процесу.

Наукові публікації підтверджують важливість інноваційного підходу до викладання дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень у фізичному вихованні і спорті». Проте в реальній практиці викладання ці рекомендації часто не втілюються через обмеження ресурсів, недостатню кваліфікацію викладачів чи формалізованість підходів, що свідчить про необхідність системних змін, орієнтованих на інтеграцію практичних завдань, міждисциплінарності та використання сучасних технологій.

Наше дослідження ґрунтується на узагальненні цих даних і дає змогу формулювати висновки про актуальні проблеми викладання дисципліни, що підтверджується практичними спостереженнями та науково-педагогічним аналізом.

Таким чином, ми пропонуємо підходи до вдосконалення викладання дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень» в межах освітньо-професійної програми «Фізичне виховання» спеціальності 017 Фізична культура і спорт, що дозволить підвищити рівень їхньої професійної компетентності та адаптації до реальної наукової діяльності в галузі фізичного виховання та спорту.

1. **Інтеграція практико-орієнтованого навчання.** Створення обов'язкових дослідницьких проєктів, спрямованих на вирішення актуальних завдань у сфері фізичного виховання. Наприклад, студенти можуть розробляти програми фізичної активності для школярів різного віку з урахуванням гігієнічних норм, фізіологічних особливостей та потреб розвитку моторних навичок.

2. **Розширення міждисциплінарного підходу.** Інтеграція знань із педагогіки, методики фізичного виховання, вікової фізіології та валеології. Дослідницькі завдання можуть включати, наприклад, вивчення впливу регулярних занять ранковою гімнастикою на показники функціонального стану учнів молодших класів.

3. **Розробка інтерактивних навчальних матеріалів.** Включення у програму дисципліни кейс-завдань, пов'язаних із аналізом і розробкою фізкультурно-оздоровчих заходів у загальноосвітніх школах. Наприклад, завдання можуть передбачати створення плану уроку фізкультури для учнів із низьким рівнем фізичної підготовки.

4. **Організація лабораторних занять.** Проведення практичних занять із використанням обладнання для оцінки фізичної працездатності, таких як тонометри, пульсометри, або інших простих інструментів для моніторингу фізичного стану учнів, що дозволить студентам навчитись оцінювати стан організму і підбирати оптимальні фізичні навантаження.

5. **Використання реальних дослідницьких кейсів.** Навчальні заняття можуть базуватися на реальних ситуаціях із практики фізичного виховання. Наприклад, студенти отримують кейс із даними про рівень рухової активності учнів конкретного класу і розробляють рекомендації для покращення цієї ситуації за допомогою ігрових форм занять.

6. **Розвиток критичного мислення.** Заняття можуть передбачати аналіз існуючих підходів до організації фізичного виховання, їх переваг і недоліків, а також розробку власних рекомендацій. Наприклад, студенти аналізують ефективність впровадження коротких активних перерв під час уроків для підвищення уваги та працездатності учнів.

7. **Модернізація методів оцінювання.** Оцінювання успішності студентів може включати підготовку науково-обґрунтованих планів занять фізичною культурою, які враховують вікові та фізіологічні особливості учнів.

8. **Підготовка до публікаційної активності.** Студенти можуть отримати завдання підготувати статтю або презентацію за результатами власного дослідження в галузі фізичного виховання, з подальшим її обговоренням під час науково-практичного семінару.

9. **Інтеграція сучасних технологій.** Використання мобільних додатків для моніторингу фізичної активності або онлайн-платформ для створення інтерактивних занять із фізичного виховання. Наприклад, студенти розробляють цифровий інструмент для мотивації школярів до рухової активності.

10. **Розвиток індивідуальної наукової діяльності.** Впровадження індивідуальних наукових проєктів, таких як вивчення впливу ранкової зарядки на успішність учнів або оцінка ефективності фізичних вправ у процесі підготовки до ЗНО.

Визначені підходи орієнтовані на практичну спрямованість і враховують специфіку освітньо-професійної програми «Фізичне виховання», забезпечуючи підготовку висококваліфікованих магістрів.

Висновки. Дисципліна «Методологія і організація наукових досліджень у фізичному вихованні і спорті» є важливою складовою підготовки магістрів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт освітньо-професійної програми «Фізичне виховання», однак її викладання наразі зосереджено переважно на теоретичних аспектах, що обмежує практичні навички студентів.

Література

1. Основи науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту: навч. прогн. / О. А. Шинкарук, О. М. Лисенко, О. О. Яковенко. К.: Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп. л-ра», 2017. 38 с.
2. Михайличенко О. В. (2015). Наукові дослідження за спеціальністю «Фізична культура і спорт»: сучасність та перспективи. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. № 10 (54). С. 280-287.
3. Момот О. (2023). Методологія та організація наукових досліджень: навч.-метод. посіб. Полтава : ПП Астроя. 99 с.
4. Сергієнко, Л. П. (2009). До проблеми планування вивчення навчальної дисципліни «Методи наукових досліджень у фізичній культурі». Physical Education Theory and Methodology. № 2. С. 26-34.
5. Тищенко В.О., Соколова О.В. (2024). До питання вдосконалення викладання дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень у фізичному вихованні і спорті». Фізичне виховання та спорт. № 1. С. 113-119.
6. Тищенко В.О., Соколова О.В., Омеляненко Г.А. (2024). Науково-методичні основи викладання дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень у фізичному вихованні і спорті». Системні трансформації України та світу: історія та сучасність: колективна монографія. Харків: СГ НТМ «Новий курс». С. 5-8.

References

1. Fundamentals of scientific research in the field of physical culture and sports: teaching program / O. A. Shynkaruk, O. M. Lysenko, O. O. Yakovenko. Kyiv: National University of Physical Education and Sports of Ukraine, publishing house "Olympic I-ra", 2017. 38 p.
2. Mykhailychenko O. V. (2015). Scientific research in the specialty "Physical culture and sports": modernity and prospects. Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies. No. 10 (54). P. 280-287.
3. Momot O. (2023). Methodology and organization of scientific research: teaching-methodological manual. Poltava: Astraya Publishing House. 99 p.
4. Sergienko, L. P. (2009). On the problem of planning the study of the academic discipline "Methods of scientific research in physical culture". Physical Education Theory and Methodology. No. 2. P. 26-34.
5. Tyshchenko V.O., Sokolova O.V. (2024). On the issue of improving the teaching of the discipline "Methodology and organization of scientific research in physical education and sports". Physical education and sports. No. 1. P. 113-119.
6. Tyshchenko V.O., Sokolova O.V., Omelyanenko G.A. (2024). Scientific and methodological foundations of teaching the discipline "Methodology and organization of scientific research in physical education and sports". Systemic transformations of Ukraine and the world: history and modernity: collective monograph. Kharkiv: SG NTM "New Course". P. 5-8.

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12\(185\).40](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12(185).40)
УДК: 355.054(477) : 159.9

Чоботько М.А.
старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпровський державний
університет внутрішніх справ, м. Дніпро
<https://orcid.org/0000-0002-4641-6592>
Чоботько І.І.
старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпровський державний
університет внутрішніх справ, м. Дніпро
<https://orcid.org/0000-0003-4655-5696>

ВІД ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ ДО БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ - УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ У ВІЙСЬКОВІЙ СФЕРІ

Стаття присвячена зростаючій ролі жінок у Збройних силах України та їхньому внеску в національну безпеку. Розглянуто ключові аспекти участі жінок у військових операціях, їхню інтеграцію в армійські структури та досягнення в подоланні гендерних стереотипів. Наведено статистичні дані, які свідчать про безпрецедентну активність жінок у військовій сфері, зокрема участь у бойових діях і лідерських позиціях. Акцентується увага на складнощах, які жінки-ветеранки долають у цивільному житті, включаючи реабілітацію та адаптацію. У матеріалі підкреслюється важливість забезпечення рівних можливостей для жінок у військовій сфері та їхній внесок у відновлення суспільства після війни. Дослідження охоплює правові, психологічні та соціальні аспекти їхньої інтеграції та адаптації після війни.

Ключові слова: ветерани, реабілітація, жінки, Збройні сили України
гендерна рівність, бойові дії.

Chobotko M.A., Chobotko I.I. From gender stereotypes to combat missions - ukrainian women in the military.
The article focuses on the growing role of women in the Armed Forces of Ukraine and their contribution to national security. The author analyses the key aspects of women's participation in military operations, their integration into army structures and achievements in overcoming gender stereotypes. The author provides statistical data that demonstrate the unprecedented activity of women in the military sphere, including participation in combat and in leadership positions. The article focuses on the difficulties faced by women veterans in civilian life, in particular, during rehabilitation and adaptation. The importance of ensuring equal